

Teadusinformatsioon kui teadmispõhise ühiskonna nurgakivi

*Jüri Järs
Tallinna Tehnika-
ülikooli raamatukogu
direktor*

Teadus- ja tehnikainformatsiooni parema kättesaadavuse tagamiseks Eestis peaks riigi toetus teadusraamatukogudele olema kaks-kolm korda suurem.

Teadmispõhise ühiskonna peamised arengujõud on haridus ja koolitus. Piiratud inim- ja loodusvarude tõttu ei saa Eestis lõputult viljeleda ressursimahukat tootmist ega loota madalate tootmiskulude kaudu saavutatavale konkurentsieelisele. Eesti arengu tagamiseks on ainult üks tee – püüelda teadmistel põhineva lisandväärtuse tootmise poole, pöörates üha suuremat tähelepanu haridusele, teadus- ja arendustegevusele ning tehnosiirdele. Teadmispõhise majandusega riikides kulub uute toodete ja tehnoloogiate väljatöötamisele ehk tehnoloogilisele arendustegevusele ligikaudu kaks kolmandikku teadus- ja arendustegevuse kogumahust, Eestis vaid ligikaudu kümnendik.

Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni üks nurgakivi on ligipääs teadus- ja tehnikainformatsioonile, selle kvaliteet, ammenдавus ja kättesaadavus, mille eest hoolitsemine on olnud teadusraamatukogude põhiülesanne juba nende loomisest alates. Kui veel kümnekond aastat tagasi peeti teadusraamatukogudes kõige tähtsamaks info- ja kommunikatsioonitehnoloogia arendamist ning integreeritud raamatukogusüsteemi, sealhulgas üldkasutatava elektronkataloogi ja bibliograafiliste andmebaaside loomist, siis nüüdseks on tulipunkti tõusnud infovajaduste

ja infootsikäitumise uurimine, elektrooniliste inforessursside hankimine ja vahendamine ning infokirjaoskuse suurendamine.

Infokirjaoskuse all kõige laiemas tähenduses mõeldakse oskust leida, hinnata, organiseerida ja kasutada teavet. Sellest tuleneb ka teadusraamatukogu uus aktiivne roll õppetegevuses – erialainfo otsingukursuste teostamine ning veebipõhiste kaugkoolituskursuste väljatöötamine.

Tuumikuks ülikoolide raamatukogud

Eesti teadusraamatukogude konstruktiivne koostöö sai alguse juba 1970. aastail ning on tõusude ja mõõnadega kestnud enam kui 30 aastat. Kui raamatukogunduslike probleemide lahendamiseks on suhteliselt hästi hakkama saadud, siis teadusraamatukogude tegevuse seadustamise ja riikliku rahastamise küsimused on hakanud lahenema alles viimaseil aastail. Selles osas kujunes uue etapi ajendiks kultuuriministeriumi ja haridusministeriumi ühistellimusel aastail 2000–2001 valminud Eesti teadusraamatukogude arengukava projekt, mille koostasid konsultatsioonifirmad PW Partners ja Rimess MRI koostöös raamatukogude esindajatega. Kuigi see projekt sai tugeva kriitika osaliseks, toodi selles olukorra analüüsi kõrval välja ka objektiivsed arengutendentsid ning juhtiti tähelepanu teadusraamatukogusid käsitlevate õigusaktide ja riigi toetuse puudumisele riigi määratud ülesannete täitmiseks.

Eesti teadusraamatukogude tuumiku moodustavad avalik-õiguslike ülikoolide raamatukogud, mis kultuuri- ja haridusministri 1994. aasta 12. detsembri määrusest nr 19 "Teaduslike keskraamatukogude tegevuspõhimõtete ja loetelu kinnitamine" lähtudes osutavad avalikku teenust kõigile infovajajatele. Tegelikult oli nende raamatukogude tegevus 2001. aastani reguleeritud üksnes ülikoolisestest

õigusaktidega ja nende finantseerimiseks eraldasid ülikoolid vahendeid niigi napist tasemeõpperahast. Seaduse tasemel on 1990. aastast alates reguleeritud ainult Eesti Rahvusraamatukogu tegevus teadusraamatukoguna. Ülikooliraamatukogude finantseerimisprobleemide lahendamise lihtsaima teena nähti arengukava projektis seadusandliku baasi ja riiklike mehhanismide loomist, mis haaraks järgmisi valdkondi:

- seadusandlikud määratlused teadusraamatukogude ülesannetest;
- seadusandlikud regulatsioonid vastava süsteemi rahastamiseks;
- toimiva komplekteerimisplaani väljatöötamine ja rakendamine;
- teadusraamatukogude elektroonilise võrgu edasiarendamine, riikliku finantseerimise kaasamine süsteemi arendamisse;
- pikaajalise riikliku finantseerimisplaani väljatöötamine ja seaduslikul alusel kinnitamine.

Kultuuriministeeriumi tollase kantsleri Margus Allikmaa aktiivse tegutsemise tagajärjel võttis teadusraamatukogude probleemide lahendamise, sealhulgas õigusaktide muudatuste ettevalmistamise ja algatamise enda peale haridusministeerium.

Sihtrühm ja ülesanded

Kolm aastat tagasi, 2002. aasta algul, jõustusid teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse muudatused, milles määratleti teadusraamatukogu ja arhiivraamatukogu mõiste ja ülesanded. Samas seaduses sätestati ka haridus- ja teadusministeeriumi ülesanded ning riigi kohustus finantseerida teadusinformatsiooni hankimist teadusraamatukogudele ja teavikute hankimist arhiivraamatukogudele haridus- ja teadusministeeriumi eelarve kaudu.

Haridus- ja teadusministri 2002. aasta 15. jaanuari määrusega nr 10 sätestati teadusraamatukogudele ja arhiivraamatukogudele esitatavad nõuded, nende nimetamise tingimused ja kord. Teadusraamatukogu peab vastama järgmistele nõuetele:

- teadusraamatukogu põhikirjaline või põhimääruseline ülesanne on teadus- ja arendustegevust toetava informatsiooni kogumine, töötlemine, säilitamine ja kättesaadavaks tegemine;
- teadusraamatukogu põhiteenus on avalik ja tasuta;
- teadusraamatukogu sihtrühm on teadus- ja arendustegevusega tegelejad;
- teadusraamatukogus on olemas toimiv süsteem teadusinformatsiooni valikuks ning tingimused selle säilitamiseks ja kasutamiseks;
- teadusraamatukogu kogud on komplekteeritud kahes või enamas järgmistest teadusvaldkondadest: loodusteadused, tehnikateadused, arstiteadused, põllumajandusteadused, sotsiaalteadused, humanitaarteadused.

Arhiivraamatukogu (sisuliselt rahvusraamatukogu) peab vastama järgmistele nõuetele:

- arhiivraamatukogu põhikirjaline või põhimääruseline ülesanne on Eesti teaviku ja Eestit puudutava informatsiooni kogumine, töötlemine, säilitamine ja kättesaadavaks tegemine;
- arhiivraamatukogu kogud on avatud teadus- ja arendustegevusega tegelejaile;
- arhiivraamatukogu kogud on komplekteeritud sündeksemplari seaduse kohaselt ja järekomplekteerimise teel;
- arhiivraamatukogu kogude säilitamistingimused on vastavuses Vabariigi Valitsuse 1998. aasta 29. detsembri määrusega nr 308 kinnitatud "Arhiivieeskirjaga".

Taotlused vaatab läbi komisjon

Nii teadus- kui ka arhiivraamatukogud peavad tegelema teadustööga, avaldama oma tegevusest ülevaateid, koostama bibliograafilisi andmebaase, tutvustama teadus- ja arendusasutuste ning teadlaste tegevust, kirjeldama ja süstematiseerima oma kogusid Eestis kehtivate rahvusvaheliste standardite kohaselt ning kajastama neid Eesti raamatukogude ühises elektronkataloogis.

Teadusraamatukogu või arhiivraamatukogu nimetuse saamiseks peab raamatukogu omanik esitama haridus- ja teadusministeeriumile kirjaliku taotluse, millele lisatakse raamatukogu põhikiri või põhimäärus, arengukava, tegevusaruanded (ülevaated), finantsaruanne, eneseanalüüs ja muud dokumendid, mis kinnitavad raamatukogu vastavust kehtestatud nõuetele. Taotlused vaatab läbi haridus- ja teadusministri moodustatud komisjon, kuhu kuuluvad haridus- ja teadusministeeriumi, kultuuriministeeriumi, avalik-õiguslike ülikoolide, Eesti Teadlaste Liidu, Eesti Teaduste Akadeemia ning Teadus- ja Arendusnõukogu esindajad. Komisjon hindab raamatukogu vastavust esitatavatele nõuetele ja teeb ministri ettepaneku teadusraamatukogu või arhiivraamatukogu nimetuse andmiseks või sellest keeldumiseks.

Teadusraamatukogud ja arhiivraamatukogud nimetab Vabariigi Valitsus haridusministri ettepanekul viieks aastaks. Valitsuse 2002. aasta 24. septembri korraldusega nr 625-k nimetati teadusraamatukogudeks Eesti Akadeemiline Raamatukogu, Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu, Tartu Ülikooli raamatukogu ja Tallinna Pedagoogikaülikooli raamatukogu

ning arhiivraamatukogudeks – Eesti Akadeemiline Raamatukogu, Tartu Ülikooli raamatukogu ja Eesti Kirjandusmuuseumi arhiivraamatukogu. Kultuuriministeeriumi surveleidis lahenduse ka Eesti Akadeemilise Raamatukogu reorganiseerimise küsimus, mis oli olnud arutluse all juba mitu aastat. Esmalt viidi nimetatud raamatukogu üle haridus- ja teadusministeeriumi haldusalasse ning 2003. aasta 9. aprilli ühinemislepinguga moodustati TPÜ akadeemiline raamatukogu.

Seoses Tallinna Ülikooli moodustamisega, on selle raamatukogu nimi 2005. aasta märtsist alates Tallinna Ülikooli akadeemiline raamatukogu. 2004. aastal nimetati teadusraamatukogu ka Eesti Põllumajandusülikooli raamatukogu. Seega on praegu Eestis neli nimetatud teadusraamatukogu, mis saavad riigieelarvest haridus- ja teadusministeeriumi kaudu lisaraha.

Lisaraha riigilt

Haridus- ja teadusministeerium on teadus- ja arhiivraamatukogudele komplekteerimisraha (miljonit krooni) eraldanud järgmiselt (vt tabelit).

Tabel. Teadus- ja arhiivraamatukogudele eraldatud komplekteerimisraha (miljonites kroonides)

	2003	2004	2005
Eesti Põllumajandusülikooli raamatukogu	–	0,8	1,1
Tallinna Ülikooli akadeemiline raamatukogu	5,0	3,9	2,5
Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu	3,4	4,5	6,6
Tartu Ülikooli raamatukogu	5,0	5,8	9,9
ELNET Konsortsium (ühishange)	8,5	12,7	16,3
Reserv	–	–	0,6
Teadusraamatukogud kokku:	21,9	27,7	37,0
Kirjandusmuuseumi arhiivraamatukogu	0,5	0,6	0,6
Tallinna Ülikooli akadeemiline raamatukogu	0,5	0,6	2,2
Tartu Ülikooli raamatukogu	0,5	0,6	0,7
Arhiivraamatukogud kokku:	1,5	1,8	3,5
Kõik kokku:	23,4	29,5	40,5

Mittetulundusühingule ELNET Konsortium eraldati raha e-ajakirjade täistekst- ning bibliograafia- ja referaatandmebaaside ühishangeteks teadusraamatukogude vajadusi arvestades. 2005. aastal tegi haridus- ja teadusministeeriumi komisjon ettepaneku nimetada teadusraamatukogudeks ka Eesti Kunstiakadeemia ja Eesti Muusikaakadeemia raamatukogu, mille vajadusi arvestades loodi reserv 0,6 miljonit krooni.

Teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse järgi peaks haridus- ja teadusministeerium finantseerima teadusinformatsiooni hankimist ühtse komplekteerimiskava alusel. Asjaomase määruse projekt valmis 2002. aasta detsembris. Kahjuks tekkis 2003. aastal haridus- ja teadusministeeriumis määruse menetlemisel seisak, mistõttu ministri määrus nr 19 "Teadusraamatukogude ühtse komplekteerimiskava koostamise põhimõtted ja teadusraamatukogude teadusinformatsiooni ning arhiivraamatukogude rahvusteavikute hankimise finantseerimise taotlemise, taotluste läbi vaatamise ning finantseerimise otsustamise kord" nägi ilmavalgust alles 29. märtsil 2004. Teadusraamatukogude riikliku finantseerimise küsimustega on tõsiselt tegelnud ka avalik-õiguslike ülikoolide rektorite nõukogu. Aastail 2003–2004 oligi riikliku finantseerimise aluseks tegelikult avalik-õiguslike ülikoolide rektorite ning haridus- ja teadusministri poolt 2002. aastal allkirjastatud ühiste kavatsuste protokoll, mis pole küll loodetud mahus realiseerunud, kuid kokkuvõttes on teavikute ostusummasid märgatavalt suurendanud.

Muidugi esineb ka arengut pidurdavaid suundumusi, mis täiendava finantseerimise osaliselt alla neelavad. Nimelt hakkas 2004. aasta maist kehtima uus käibemaksuseadus, mille järgi tuleb trükitud ajakirjade ostu pealt maksta 5% ja elektrooniliste ressursside ostu pealt 18% käibemaksu. Aasta-aastalt kasvavad elektrooniliste ressursside kasutamise litsentsitasud ning trükitud raamatute ja ajakirjade hinnad. Näiteks 1999. aastal oli TTÜ raamatukogu ostetud eestikeelse raamatu keskmine hind 106 krooni ja 2003. aastal 158 krooni, ingliskeelsele raamatul

vastavalt 646 krooni ja 1409 krooni. Seega kasvas aastail 1999–2003 TTÜ raamatukogu ostetud eestikeelse raamatu keskmine hind 1,5 ja ingliskeelse raamatu keskmine hind 2,2 korda. Kokkuvõttes tähendab see, et komplekteerimissummad peavad aastast aastasse kasvama juba ainult selleks, et raamatukogud saaksid olemasolevat komplekteerimistaset säilitada.

Ühtne komplekteerimiskava

Teadusraamatukogude tegevuse põhiküsimuste arutamiseks, komplekteerimise koordineerimiseks, lühi- ja pikaajaliste arengukavade ning ühisprojektide koostamiseks ning haridus- ja teadusministrile ettepanekute tegemiseks moodustas minister 2002. aasta 11. detsembri käskkirjaga nr 1361 teadusraamatukogude nõukogu, kuhu kuuluvad valitsuse nimetatud teadusraamatukogude direktorid, Rahvusraamatukogu direktor, haridus- ja teadusministeeriumi ning kultuuriministeeriumi esindaja.

Nõukogu koosolekuil on arutatud ühtse komplekteerimiskava koostamist, finantseerimistaotluste ja kuluaruannete ühtlustamist, e-ressursside ühishanget ja teadusraamatukogude statistikat puudutavaid küsimusi. Haridus- ja teadusministeeriumi määruse puudumisest hoolimata asusid Eesti Akadeemiline Raamatukogu, TPÜ raamatukogu, TTÜ raamatukogu, TÜ raamatukogu ja Rahvusraamatukogu juba 2002. aasta detsembris koostama oma komplekteerimiskavu, lähtudes ühtlustatud põhimõttest. 2003. aasta 12. novembri koosolekul otsustas teadusraamatukogude nõukogu moodustada töörühma ühtse komplekteerimiskava koostamiseks ja vormistamiseks.

Ühtse komplekteerimiskava esimene versioon valmis 2004. aasta jaanuaris ning teadusraamatukogude nõukogu esitas selle haridus- ja teadusministeeriumile 16. veebruaril 2004. Komplekteerimiskava oli koostatud UDK teadusvaldkondade põhjal kahe tasandilise (põhiinformatsiooni tasand ja

teadustööd toetav tasand RLG Conspectuse määratlustest lähtudes), sisaldas rohkem kui 200 UDK alajaotust ning hõlmas TPÜ akadeemilise raamatukogu, TTÜ raamatukogu, TÜ raamatukogu ja Rahvusraamatukogu komplekteerimisvaldkondi. Ühtse komplekteerimiskava koostamise eesmärk on kaardistada teadusraamatukogude komplekteerimisvaldkonnad ja -tasandid, vähendada mõistlikkuse piires dubleerimist ja kasutada piiratud rahalisi vahendeid Eesti teadus- ja arendustegevuse infovajadustest lähtudes võimalikult otstarbekalt.

Kava koostamine on pidev protsess – seda täiendatakse jooksvalt ning kord aastas esitatakse haridus- ja teadusministeeriumile uus versioon. 2005. aastal esitatud komplekteerimiskavasse on lisatud ka EPMÜ raamatukogu andmed. Nii lõppkasutajate kui ka raamatukogude huvides oleks otstarbekas nimetatud komplekteerimiskava edasi arendada – laiendada osalevate raamatukogude ringi ning lisada õppetööd ja selle juhendamist toetav komplekteerimistasand. Sellise teadus- ja erialaraamatukogude ühtse komplekteerimiskava koostamine ei tulene haridus- ja teadusministeeriumi regulatsioonidest ja see tuleks teostada raamatukogudevahelise koostööprojektina. Sellelaadse komplekteerimiskava koostamist pidas Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu juures tegutsev teadus- ja erialaraamatukogude direktorite ümarlaud vajalikuks juba 2002. aasta detsembris.

Arvestatav kvaliteediindikaator

Kuidas on riiklik finantseerimine mõjutanud teadusinformatsiooniga varustatust? Märgatavalt on kasvanud teadusraamatukogude hantitavate trükitud välisraamatute arv. Kõige rohkem on avardunud ligipääs elektroonilistele infovarudele. Esimene kord loodi ligipääs e-ajakirjade täistekstidele 1999.

aastal. Samal aastal sai teoks ka esimene ühishange ELNET Konsortsiumi kaudu. Aastast 2000 osaleb ELNET Konsortsium Avatud Ühiskonna Instituudi (*Open Society Institute*) eIFL (*Electronic Information for Libraries*) projektis, mis on võimaldanud suhteliselt väikese tasu eest tunduvalt laiendada e-ressursside nomenklatuuri. 2004. aastal hankisid teadusraamatukogud ELNET Konsortsiumi kaudu ligipääsu kümnele e-ajakirjade pakatile (kokku üle 10 000 nimetuse ajakirju), seitsmele bibliograafia- ja referaatandmebaasile ning viiele muule pakatile (sõnastikud, teatmeteosed, faktiandmed).

Kõigis teadusraamatukogudes kokku oli 2004. aastal loodud ligipääs enam kui 15 000 e-ajakirja täistekstidele ja ligi 20 000 e-raamatule. E-ajakirjad moodustavad ligikaudu 90% ajakirjanimetuste koguarvust. Kahjuks tuleb e-ressurssidest otsingu tegemiseks kasutada mitmeid erinevaid kasutajaliideseid ja otsisüsteeme, mis pikendab otsingu tegemiseks kuluvat aega ning ebapiisava ettevalmistuse korral ei anna ammendavat tulemust. Selle puuduse korvamiseks on kavas luua teadusraamatukogude ühine infoportaal, mis võimaldab teha metaotsingut – otsida ühe kasutajaliidese kaudu üheaegselt kõigis e-ressurssides, millele on hangitud ligipääs.

Vaadeldes ühte tähtsamat rahvusvaheliselt aktsepteeritavat ülikooliraamatukogu kvaliteediindikaatorit – teavikute hankimise summat ühe üliõpilase kohta aastas –, võib öelda, et 2004. aastal on see summa 1999. aastaga võrreldes kasvanud ligikaudu 1,5 korda. Summa suuruselt jääme Soome ülikooliraamatukogudest maha 3–4 korda ja Põhja-Ameerika ülikooliraamatukogudest 7–8 korda, kuid Läti, Leedu ja Poola ülikooliraamatukogudega võrreldes ei ole olukord sugugi halb. Selleks, et tagada Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni rahuldav varustus informatsiooniga, peaks riigi toetus olema siiski 2–3 korda suurem.

Parlamentaarsed uudised

Piret Viljamaa
Eesti Rahvusraamatukogu
parlamendiinfo keskuse
infospetsialist

Uudiste kokkuvõte välisriikide parlamen- tides toimunud 2004. aasta novembrist 2005. aasta aprillini.

Uudistest valiku tegemisel on kasutatud elektroonilisi infoallikaid: uudisteagentuuride BNS ja BBC ning meediaväljaannete elektroonilisi andmebaase, täistekstandmebaasi EBSCO ning parlamentide kodulehekülgedel leiduvaid materjale.

Gruusia

Veebruaris võttis Gruusia parlament vastu põhiseaduse parandused, mille kohaselt parlamendiliikmete arvu kärbitakse 235-lt 150-le. Parlamendi spiiker Nino Burdžanadze märkis istungil esinedes, et seadusandjate hulga piiramine on rahva tahe, mida väljendati 2003. aasta novembris toimunud referendumil. Seaduseparanduste kohaselt valitakse järgmine parlamendikoosseis 2008. aastal.

Interfax-BNS, 17.02.2005, "Gruusia parlament kärpis seadusandjate arvu".

Rühm Gruusia parlamendi liikmeid asutas ühenduse "Tugev Armee – Ühtne Gruusia", selle eesmärk on armee maine parandamine. Asutajate sõnul olevat ka Gruusia president Mihhail Saakašvili lubanud organisatsiooni lihtliikmeks astuda. Asutajad kavatsevad regulaarselt kohtuda sõjaväelastega, et nende probleemidega kursis olla ja võimaluse korral

neid lahendada, ning külastada Iraaki, kus teenib ligikaudu 300 Gruusia rahuvalvajat.

Interfax-BNS, 12.02.2005, "Gruusias asutati armee mainet parandada sooviv ühendus".

Märtsis tegi Gruusia parlament ühel häälel avalduse, mille kohaselt kuulutatakse riigis asuvad Vene sõjaväebaasid ebaseaduslikuks, kui pooltel ei õnnestu nende väljaviimise tähtaja suhtes 15. maiks kokku leppida. Pärast 15. maid peab Gruusia juhtkond nõudma Vene poolelt baaside likvideerimist 2006. aasta 1. jaanuariks. Kui kõnelused jäävad tagajärjetuks, volitab parlament täitevvõimuorganeid rakendama meetmeid Vene sõjaväelastele Gruusia viisade väljastamise lõpetamiseks.

Interfax-BNS, 10.03.2005, "Gruusia parlament võttis vastu Vene baase puudutava määruse".

BBC NEWS, 10.03.2005, "Georgia MPs oppose Russian troops". – <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/4338273.stm>

Hispaania

Hispaania parlament lükkas ülekaaluka häälteenamusega tagasi Baskimaa peaministri esitatud suveräänsuskava. Hispaania parlamendi ees esinedes väitis Baskimaa peaminister Joan Jose Ibarretxe, et Baskimaale suurema iseseisvuse andmine on ainus võimalus lõpetada rohkem kui kolm aastakümnet kestnud vägivald. Baskimaa regionaalparlamendi heakskiidetud plaani kohaselt oleksid baskid saanud oma kohtusüsteemi ning õiguse määrata oma esindajaid rahvusvahelistesse organisatsioonidesse, ka Euroopa Liitu. Et plaani kohaselt oleks Baskimaal olnud eraldi koda-kondsus, pidas suur osa hispaanlastest seda arvamusküsitluse põhjal Baskimaa eraldumiseks Hispaaniast, mille aga Hispaania põhiseadus keelab. Nn Ibarretxe plaani vastu hääletas 313 saadikut, 29 oli poolt ja kaks jäi erapooletuks.

Hispaania 17 autonoomset piirkonda said praeguse omavalitsuse 1979. aasta nn Guernica statuudiga.

AFP-BNS, 2.02.2005, "Hispaania parlament lükkas Baskimaa autonoomiaplaani tagasi".
The Washington Post (EBSCO), 2.02.2005, "Spain Rejects Proposal On Basque Independence". – <http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=nfh&an=WPT181065551205>

India

Märtsis võttis India parlament vastu seaduse, mis keelustab patenteeritud ravimite kopeerimise. Vaestes riikides muutsid geneerilised ravimid arstiabi kättesaadavaks, nüüd kardetakse, et näiteks aidsiravi muutub liialt kalliks. Indias toodetud geneeriliste ravimite eest maksis aidsihaige aastas 200 USA dollarit, originaalravimite eest maksab 15 000 dollarit. Parlament võttis vastu seaduse, et täita Maailma Kaubandusorganisatsiooni intellektuaalomandi õiguste kaitset reguleerivat intellektuaalomandi õiguste kaubandus- aspektide kokkulepet. Siiani Indias patentidega seotud piiranguid polnud. Uue seaduse kohaselt tuleb patenteeritud ravimi tootmiseks taotleda litsentsi, mille pealt patendi omanikule makstakse autoritasu.

The Guardian, 23.03.2005, "Cheap Aids drugs under threat". – <http://www.guardian.co.uk/international/story/0,,1443845,00.html>

Island

Märtsis arreteeriti Islandi parlamenti pildistanud ja visandeid joonistanud mees, keda politsei kahtlustas terrorismis. Kahtluselust peeti kinni 12 tundi, kuni oli selgitatud, et tegemist oli Itaalia arhitektuuritüdengist turisti Luigi Spositoga, kes tundis parlamendihoone vastu üksnes erialast huvi.

Iceland Review, 16.03.2005, "Protesting Arrest of Tourist". – http://www.icelandreview.com/icelandreview/daily_news/?ew_news_onlyarea=content1&ew_news_onlyposition=8&cat_id=16567&ew_8_a_id=121952

Islandi parlament otsustas anda male eksmaailmameistrile Robert Fischerile Islandi kodakondsuse, et takistada tema väljaandmist Ameerika Ühendriikidele. Fischer arreteeriti Jaapanis 2004. aasta juulis, kui ta proovis aegunud passiga maalt lahkuda. Ühendriigid on Fischeri kuulutanud tagaotsitavaks, sest ta mängis Ameerika Ühendriikide sanktsioone eirates 1992. aastal Jugoslaavias matši Boriss Spasskiga.

Islandil on Fischeriga erilised sidemed, sest just seal võitis ta 1972. aastal male maailmameistrivõistlused, alistades NSV Liidu maletaja Boriss Spasski ning lõpetades sellega 35 aastat väldanud NSV Liidu ülemvõimu males.

Finance Custom Wire (EBSCO), 23.03.2005, "Icelandic Embassy to issue passport for Fischer before weekend". – <http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=bwh&an=CX2005082W8528>

Jaapan

140 seadusandjat valmistavad ette seaduseelnõu nn suveajale ülemineku kohta. Seadus loodetakse vastu võtta kevadisel istungjärgul. Suveaja kehtestamist on ka varem mitmel korral kaalutud, kuid elanike vastuseisu tõttu on sellest seni loobutud. Suveaeg seostub jaapanlastel Teise maailmasõja järgse okupatsiooniga, sest 1948–1952 kehtestasid seal suveaja ameeriklased. Viimaste arvamusuuringute põhjal inimesed toetavad suveajale üleminekut. Seadusandjad loodavad valge aja pikenemisest miljonite USA dollarite suurust majanduslikku kasu ning positiivset mõju keskkonnale.

Kyodo News, 17.03.2005, "140 lawmakers to submit daylight saving time bill". – <http://www.japantoday.com/e/?content=news&cat=9&id=331055&display=all>
Toronto Star (EBSCO), 2.04.2005, "Japanese MPs pushing for more light". – <http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=nfh&an=6FP2939234625>

Leedu

Leedu seimi kantselei korraldusel on 2005. aasta jaanuarist parlamendi restoranis suitsetamine keelatud. Keelu algatasid seimi

naisliikmed, kelle ettepanekut toetas mullu detsembris 80 saadikut 141-st. Eelmisel aastal jagati suitsetajate nurina tõttu restoran kaheks tsooniks – suitsetajatele ja mittesuitsetajatele. Nüüd on suitsuhimulistele eraldi ruum garde-roobi juures.

BNS, 6.01.2005, "Leedu parlamendi restoranis kehtestati suitsetamiskeeld".

Makedoonia

Pärast seda, kui Makedoonia parlament oli 2004. aasta augustis vastu võtnud seaduse, mis annab albaanlastest vähemusele suuremad õigused, kogusid seaduse vastased allkirju, et korraldada seaduse tühistamiseks rahvahääletus. Nii Makedoonia valitsus kui ka Euroopa Liit taunisid opositsiooni algatud rahvahääletust ning kutsusid rahvast üles selles mitte osalema. 2004. aasta novembris rahvahääletus toimus, kuid hääletamas käis ainult 26,3% hääleõiguslikest kodanikest. Hääletuse oleks saanud lugeda toimunuks, kui osavõtuprotsent oleks olnud üle 50.

BBC News, 8.11.2004, "Crucial poll fails in Macedonia".
– <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/3989605.stm>
The Washington Post (EBSCO), 8.11.2004, "Macedonians Defeat Bid to Block Rights for Albanian Minority".
– <http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=fnh&an=WPT111500463504>

Moldova

Märtsis tunnistas Moldova konstitutsioonikohus 101 parlamenti valitud saadiku mandaadid kehtivaks, lükates tagasi kõik valimistulemuste kohta esitatud protestid. Kommunistlikul Parteil on parlamendi uues koosseisus 56, valimisliidul Demokraatlik Moldova 34 ja Kristlik-Demokraatlikul Rahvaparteil 11 esindajat.

Valimisliit Demokraatlik Moldova esitas kohtule kolm kaebust, nõudes valimistulemuste tühistamist nende väidetava võltsimise ning põhiseaduse, valimisseadustiku ja inimõiguste deklaratsiooni rikkumisega seoses. Vali-

misliidu hinnangul ei teinud võimud piisavalt jõupingutusi Transnistria elanike valimistel osalemise tagamiseks.

Lõplike valimistulemuste kohaselt sai Kommunistlik Partei 45,98%, tsentristlik valimisliit Demokraatlik Moldova 28,53% ning Kristlik-Demokraatlik Rahvapartei 9,07% häältest. Ülejäänud erakonnad ei ületanud kuueprotsendilist valimiskünnist. Valimistel osales 64,84% hääleõiguslikest kodanikest.

Interfax-BNS, 18.03.2005, "Moldova konstitutsioonikohus kinnitas uue parlamendikoosseisu".

Pakistan

Pakistani president Pervez Musharraf sai parlamendi mõlemalt kojalt loa jääda riigi sõjaväe ülemjuhatajaks 2007. aastani, kuigi president oli varem teatanud, et ta astub vägede ülemjuhataja kohalt tagasi 2004. aasta lõpus. Vastav seadus võeti kiiresti vastu parlamendi alamkojas, kuid sai opositsiooni terava kriitika ja vastuseisu osaliseks ülemkojas. Debatid ülemkojas kestsid ligi nädal aega. Benazir Bhutto Pakistani Rahvapartei liikmed väitsid, et seadusemuudatus on põhiseadusega vastuolus. Valitsuspartei liikmete sõnul nõuavad seda riigi huvid, eriti Al-Qaeda-ohuga seoses.

BBC News, 1.11.2004, "Musharraf dual role bill passed".
– http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/south_asia/3971785.stm

Portugal

Veebruaris võitsid Portugali opositsioonilised sotsialistid ennetähtaegsetel valimistel parlamendis absoluutse enamuse. Selline sotsialistide edu oli esmakordne pärast Portugali demokraatia teele naasmist 1974. aastal. Endise keskkonnaministri Jose Socrates juhitud Sotsialistlik Partei võitis 230-kohalises parlamendis 121 kohta. Peaminister Pedro Santana Lopesi 2002. aastast võimul olevad parementsristlikud sotsiaaldemokraadid said parlamendis ainult 75 kohta. Valimiste osalusprotsent oli 65.

Novembris saatis riigi president Jorge Sampaio parlamendi laiali ning kuulutas välja erakorralised valimised, tuues põhjuseks valitsuse suutmatuse riigiasjade korraldamisel.

AFP-BNS, 21.02.2005, "Sotsialistid said Portugali valimistel seljavõidu".

Finance CustomWire (EBSCO), 23.02.2005, "Spain and Portugal: socialist triumphs tilt EU balance to the left". – <http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=bwh&an=CX2005054W6894>

BBC News, 30.11.2004, "Portugal leader calls early poll". – <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/4056971.stm>

Prantsusmaa

Veebruaris hääletas Prantsusmaa parlamendi alamkoda 370 poolt- ja 180 vastuhäälega tööpäeva pikendamise poolt. Seadusemuudatus lubab erasektoris töötada kuni 48 tundi nädalas, s.o Euroopa Liidus kehtestatud piirini. Märtsis kiitis seaduse heaks ka Senat (350 poolt- ja 135 vastuhäält). Reformi toetajate sõnul kergendab uus kord ettevõtete olukorda ning võimaldab töötajail rohkem teenida. Vastased leiavad, et sellega kaotatakse uuesti lühem töönädal, mille 2002. aastal oli kehtestanud sotsialistide valitsus. Avalikku sektorit, kus töötab ligi neljandik Prantsusmaa töötajast, seadusemuudatus ei puuduta.

International CustomWire (EBSCO), 9.02.2005, "French lower house of parliament votes to loosen 35-hour workweek". – <http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=nfh&an=CX2005040W1612>

Finance CustomWire (EBSCO), 22.03.2005, "French parliament allows employers to lengthen 35-hour workweek". – <http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=bwh&an=CX2005081U5755>

Märtsis kiitis Prantsusmaa Senat heaks seadusemuudatuse, mille kohaselt tõsteti naistel abiellumise alampiir seniselt 15 eluaastalt 18-le. Seadusemuudatuse vajalikkust põhjendatakse laste õiguste kaitsega, peale selle soovitakse võidelda korraldatud abielude vastu, mis immigrantide seas on laialt levinud. Seni kehtinud vanuse alampiir on muutumatuna püsinud aastast 1804.

The Guardian, 30.03.2005, "France to scrap law that lets girls be married off at 15". – <http://www.guardian.co.uk/international/story/0,,1447708,00.html>

Prantsusmaa Senat kiitis heaks seaduse, mis annab lootusetult haigetele inimestele õiguse surra. Seaduse kohaselt võivad arstid lõpetada teadvusetus seisundis paranematute haigete kunstliku elushoidmise. Samuti lubab uus seadus patsientidel, kes soovivad oma ravi lõpetada, manustada valuvaigisteid, isegi kui see nende surma kiirendab. Mõned vasakpoolsed seadusandjad pooldasid eutanaasia seadustamist, kuid vastuvõetud seadus aktiivset sekkumist ei luba.

BBC News, 13.04.2005, "France adopts 'end of life' law". – <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/4440027.stm>

Rumeenia

28. novembril toimusid Rumeenias parlamendivalimised ja presidendivalimiste esimene voor. Valimised võitnud sotsiaaldemokraate toetas 37% hääletanuist, opositsioonilist liberaalide ja demokraatide valimisliitu ligikaudu 32%. Kolmanda tulemuse saavutas paremääruslik Suur-Rumeenia Partei (ligi 14%) ja neljanda Rumeenia Ungarlaste Demokraatlik Liit (6%). Opositsioonis oleva liberaalide ja demokraatide valimisliidu liider Traian Basescu nõudis üldvalimiste kordamist, viidates elektroonilisele pettusele häälte lugemisel. Keskvallimiskomisjon lükkas taotluse tagasi.

BNS, 30.11.2004, "Rumeenia opositsioon nõuab kordusvalimisi".

BNS, 1.12.2004, "Rumeenia üldvalimised võitsid ekskommunistid".

Saksamaa

Bundesrat kiitis heaks seadusemuudatused, mis karmistavad rahvakogunemiste korda. Uue seaduse kohaselt saab keelata rahvakogunemised ja demonstratsioonid, mis võivad solvata Hitleri režiimi ohvrite tundeid. Keelatakse paremääruslaste rongkäigud natsismiaja

kuritegudega seotud ajaloolistes kohtades, näiteks koonduslaagrite läheduses. Seadus näeb natside kuritegude avaliku õigustamise ja ülistamise eest ette kriminaalkaristuse, mis võib ulatuda trahvist kuni kolme aasta pikkuse vangistuseni. Siiani on Saksamaa valitsus olnud sõnavabaduse piiramisel väga ettevaatlik, viimase aasta jooksul on aga neonatside tegevus hoogustunud ja nende arv 15% kasvanud, ulatudes praegu 30 000-ni.

The Press and Information Office of the Federal Government, 21.03.2005,

"Laws amended to prevent neo-Nazi demonstrations near memorials". – <http://www.bundesregierung.de/en/-,10001.805251/artikel/Laws-amended-to-prevent-neo-Na.htm>

Soome

2004. aasta novembris võttis Soome *Eduskunta* 128 poolt- ja 34 vastuhäälega vastu seaduse, mille kohaselt hakkavad aastail 1941–1947 sündinud töötud, kes on olnud peaaegu järjepanu töötä 1992. aasta 1. jaanuarist, saama töötü abiraha asemel pensioni, mis võrdub suuruselt rahvapensioni ja pensionitaotleja poolt 31. detsembriks 2004 väljateenitud pensionikindlustuse osaga. Sellist pensioni makstakse töötule 62-aastaseks saamiseni, pärast pensioniikka jõudmist on tal õigus saada vanaduspensioni. Seadusemuudatuse vajadust põhjendatakse sooviga aidata 1990. aastate majanduskriisi tõttu töötuks jäänud inimesi. Nende hulgas on palju üle 55-aastasi pensionieelikuid, kellel on väga raske tööd leida. Seadus jõustus 2005. aasta mais.

<http://www.eduskunta.fi>

<http://www.valtioneuvosto.fi/vn/liston/base.lsp?r=91651&k=fi&old=708>

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050039>

Märtsis võttis Soome *Eduskunta* vastu uue puhkuseeaduse, mis muudab tööaasta eest saadava põhipuhkuse kasutamise paindlikumaks. Tööandja ja töötaja kokkuleppel võib töötaja 18 päevast pikema puhkuseosa kasutada talle sobival ajal ning viienda puhkusenädala ära kasutada hoopis lühemaid

tööpäevi tehes. Seadusemuudatuse toetajad rõhutasid, et puhkuse lühendamine on võimalik ainult töötaja soovi korral. Seadus jõustus 2005. aasta aprillis.

Finlex, 24.03.2005, "Uusi vuosilomalaki voimaan 1.4.2005". – <http://www.finlex.fi/fi/uutiset/?id=33>

Kaleva.plus, 4.03.2005, "Eduskunta hyväksyi uuden vuosilomalakiesityksen". – <http://www.kaleva.fi/html/JTpage468206.html>

Suurbritannia

Lordide Koda lükkas tagasi kristlike erakoolide õpetajate ja lastevanemate taotluse taastada neis koolides laste füüsiline karistamine. Kristlike erakoolide õpilaste vanemad leidsid, et laste füüsilise karistamise keelustamine rikub nende inimõigusi, sest sellisel karistusmeetodil põhinev haridus on osa nende usust. Suurbritannia parlamendis leiti aga, et füüsilise karistamise institutionaliseerimine ei ole kooskõlas laste õigustega. Varem on vastavasisulised taotlused tagasi lükanud ka kõrgemad kohtuinstantsid.

The Guardian, 24.02.2005, "Faith schools lose smacking battle". – <http://education.guardian.co.uk/schools/story/0,,1424320,00.html>

Suurbritannia parlamenti on jõudnud vaidlus mustlaste ning Wiltshire' kohalike elanike vahel. Wiltshire'st valitud parlamendiliige James Gray tutvustas parlamendile 700 allkirjaga pöördumist, milles kohalikud elanikud protesteerivad mustlaste laagri vastu. 56 mustlast ostsid 2003. aastal umbes kolme aakri suuruse maatüki ning on rajanud sinna oma laagri, vedanud elektrijuhtmed ja paigaldanud veetorud. James Gray ja tema mõttekaaslaste sõnul tuleks mustlased minema ajada, sest nad ei järgi planeerimis- ja ehituseadust.

BBC News, 2.03.2005, "Gypsy petition goes to Parliament". – <http://news.bbc.co.uk/1/hi/england/wiltshire/4310629.stm>

Märtsis kiitis Lordide Koda heaks palju poleemikat tekitanud terrorismivastase võitluse seaduse. Peaminister Tony Blair mõjutas seaduse vastuvõtmist, lubades, et seadusandjail

jääb õigus seadust aasta jooksul parandada. Vaidlused seaduse heakskiitmisel kestsid 30 tundi. Seaduseelnõu tekst liikus neli korda kahe koja vahel edasi-tagasi. Uue seaduse kohaselt võib terrorismis kahtlustatavaid välismaalasi ja Suurbritannia kodanikke pidada ilma kohtuotsuseta koduarestis, takistada neil teiste inimestega kokku saamast, jätta nad ilma kommunikatsioonivahendeist, nõuda passi loovutamist jms. Vajadust selliste meetmete järele põhjendatakse kõrgendatud terrorismiohu ja asjaoluga, et luureandmed (pealtkuulamine) pole kohtus asitõendeina sobivad. Seaduse kritiseerijad leiavad, et uus kord rikub kodanikuõigusi, sest õigus võtta inimeselt vabadus antakse poliitikute, mitte kohtuinstantsi kätte.

BBC News, 11.03.2005, "Government's terror bill passed". – http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk_politics/4341269.stm
BBC News, 12.03.2005, "Q&A: Terror law row explained". – http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk_politics/4288407.stm

Šotimaa

Mõned Šotimaa parlamendi liikmed on võtnud südameasjaks 11. sajandil elanud Šoti kuninga Macbethi hea nime kaitsmise. Nende väitel polnud Macbeth mitte auahne ja külmavere-line mõrvar, nagu teda on kujutanud William Shakespeare, vaid rahumeelse maa hinnatud kuningas. Šoti parlamendiliikme Alex Johnstone'i sõnul peeti Macbethi heaks kuningaks, kes sõjaajal ühendas kuningriigi ning toetas kristlust. 20 parlamendiliiget on alla kirjutanud ettepanekule tähistada 2005. aastal Macbethi 1000. sünniaastat. Nad soovivad luua Šotimaa kirdeossa Macbethile pühendatud turismikeskuse.

The Times (EBSCO), 3.02.2005, "Is this a murderous villain I see before me? No, it's a cuddly, peace-loving king". – <http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=nfh&an=7EH4186984921>

Taani

Taani ennetähtaegsed parlamendivalimised võitis senine paremsentristlik valitsuskoalitsioon eesotsas peaminister Anders Fogh

Rasmusseniga. 2001. aastal võimule tulnud Rasmusseni liberaal-konservatiivne koalitsioon võitis 54% häältest, vasaksentristlik opositsioon 46%. Lühikese valimiskampaania peateema oli immigratsioon, mis on 2002. aastal vastuvõetud seaduste tõttu oluliselt vähenenud. Valimiskampaania ajal hoiatas Rasmussen, et opositsiooniliste sotsiaaldemokraatide võit lõdvendaks Taani asüülipoliitikat ja tooks kaasa immigratsiooni suurenemise. Populaarseks osutusid ka Rasmusseni maksukärped.

Liberaalide, konservatiivide ja paremäärmusliku Taani Rahvapartei (DPP) koalitsioonil on pärast valimisi 179-kohalises *Folketing* 1s 95 kohta (seni 94). Taani neli vasakparteid – Sotsiaaldemokraatlik Partei, Radikaalne Partei, Sotsialistlik Rahvapartei ja Ühtsuse Nimekiri – said kokku 80 saadikukohta. Pea-aegu kogu eelmise sajandi Taani poliitikas domineerinud sotsiaaldemokraadid kaotasid valimistel viis kohta.

Reuters-AFP-BNS, 9.02.2005, "Taani üldvalimised võitis oodatult senine valitsuskoalitsioon". – http://www.ipu.org/parline-e/reports/2087_E.htm

Tšehhi

Novembris kiitis Tšehhi Senat heaks seaduse, mille kohaselt vahetavad Tšehhi Vabariik ja Saksamaa Liitvabariik 3000 ruutmeetrit maad, mis on vajalik Rozvadovi maantee ehitamiseks. Piiriäärse silla ehitamisel nihkuvad veidi mõlema riigi piirid. Piiride nihkumine ei toonud kaasa kinnisvaravaidlusi ega elanike liikumist. Seadus jõustus detsembris, kui selle oli allkirjastanud president Václav Klaus. 2003. ja 2004. aastal toimusid muutused ka Tšehhi-Austria piiril seoses piiri demarkeerivate jõesängide muutmisega.

Finance CustomWire (EBSCO), 6.12.2004, "Czech President signs law on exchange of Czech, German border territory". – <http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=bwh&an=CX2004341H3264>

Tšehhi peaminister Stanislav Gross võitis parlamendis toimunud usaldushääletuse. Umbusalduse avaldamise poolt hääletas 78,

vastu oli 76 ning hääletamises ei osalenud 44 parlamendiliiget. Umbusalduse avaldamiseks on Tšehhi seaduste kohaselt vaja parlamendiliikmete liithäälteenamust, s.o 101 häält. Valitsuskriisi süvendas vasaktsentristlik koalitsioonipartner Kristlikud Demokraadid, mille liikmed lahkusid protestiks saalist. Peaministrit süüdistatakse ebaseaduslikes majandustehingutes, skandaal on kestnud juba mitu kuud. Opositsiooniliste kommunistide toel usaldushäletusest välja tulnud peaminister juhib edasi vähemusvalitsust, peaminister on avaldanud valmisolekut tagasi astuda.

BBC News, 1.04.2005, "Czech PM survives parliament vote". – <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/4399841.stm>

Todayonline.com, 1.04.2005, "Czech PM survives no-confidence vote after Communists abstain". – <http://www.todayonline.com/articles/43042.asp>

Türgi

Märtsis andis Türgi parlament amnestia tuhandele kõrgkoolist välja heidetud üliõpilastele, sealhulgas islami pearätiku kandmise keelu rikkumise eest eksmatrikuleeritud naisüliõpilastele. Amnestia lubab pärast 2000. aasta juunit välja heidetud üliõpilastel õpinguid jätkata. Amnestia kritiseerijate sõnul on tegemist valitsuspartei katsega konservatiivsetele valijatele järeleandmisi teha. Ametnike sõnul peavad pearäti kandmist jätkavad naisüliõpilased uuesti lahkuma.

The Australian (EBSCO), 2.03.2005, "Amnesty for Turkish students". – <http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=nfh&an=200503021024286241>

Venemaa

Detsembris andis Venemaa Föderatsiooninõukogu spiiker Sergei Mironov parlamendiliikmetele riigihümni selgeksõppimiseks aega kolm päeva. Mironovi sõnul soovis ta, et parlamendiliikmed laulaksid hümnit aasta viimasel istungil. Praeguse hümnit sõnu aetakse tihti segi varasema, NSV Liidu hümnit sõnadega, sest hümnit viis on sama. Sõnade autor Sergei Mihhalkov muutis vana hümnit sõnu vähe,

enam ei mainita kommunistlikku parteid, Vladimir Leninit ega NSV Liitu. Hümnit pole sellisel kujul kõigile vastuvõetav, näiteks on mõned liberaalsed parlamendiliikmed hümnit mängimisel protestiks istuma jäänud.

BBC News, 24.12.2004, "Russian MPs told to learn anthem". – <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/4123771.stm>

Venemaa Riigiduum ei toetanud Venemaa Liberaaldemokraatliku Partei fraktsiooni liikme Aleksei Mitrofanovi terrorismivastase võitluse seaduse muutmise eelnõu, mis oleks terroristide perekondadele seadnud rahalise kompensatsiooni kohustuse. Seaduseelnõu vajanuks vastuvõtmiseks vähemalt 226 poolthäält, sai aga 64 poolt- ja 95 vastuhäält. Eelnõu autori arvates sunniks hirm, et terroristi purustused tuleb perekonnal kinni maksta, pereliikmeid tegema kõike, et terrorist kuritegelikust tegevusest loobuks. Venemaa valitsus ei toetanud eelnõu tsiviilkoodeksiga vastuolule viidates.

Утро : ежедневная электронная газета, 14.01.2005, "Семью террориста оставили в покое". – <http://www.utro.ru/articles/2005/01/14/396316.shtml>

Veebruaris võttis Venemaa Riigiduum esimesel lugemisel 325 häälega vastu seaduse, mille kohaselt võib Venemaa teha ennetavaid lööke terroristide baaside vastu. Märtsis kiitis seaduse heaks ka Föderatsiooninõukogu. Seadus annab Venemaa relvajõududele õiguse osaleda terroristidevastastes operatsioonides. Seadus kuulus kolmest seaduseelnõust koosnevasse nn terrorismivastasesse paketti, mida hakati koostama pärast Beslani pantvangidraamat. Venemaa välisministeeriumi teatel rakendatakse sõjalist jõudu ainult otsese ohu korral viimase vahendina.

AP-Interfax – BNS, 3.02.2005, "Moskva selgitas ennetavate löökide kasutamist terroritõrjes".

MosNews, 2.02.2005, "Russian Duma Approves Use of Military Forces in Internal Conflicts". – <http://www.mosnews.com/news/2005/02/02/armedforces.shtml>

The Russia Journal, 16.03.2005, "MPs pass bill on Armed Forces for fighting terrorism". – <http://www.russiajournal.com/news/cnews-article.shtml?nd=47714>

Veebruaris kukkus Venemaa Riigiduumas läbi katse avaldada valitsusele umbusaldust. Umbusaldushääletuse algatasid kommunistid, kes pole rahul sotsiaalreformiga. Valitsusele umbusalduse avaldamise poolt oli 112 parlamendiliiget, vaja oleks olnud 226 häält. Umbusalduse avaldamise vastu hääletas ainult 20

parlamendiliiget, enamik jättis hääletamata. Peaminister Mihhail Fradkov lubas Riigiduumas esinedes, et valitsus püüab edaspidi vigu parandada.

BBC News, 9.02.2005, "Russia no confidence vote fails". – <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/4250529.stm>

